

Міністерство освіти і науки України
Харківська національна академія міського господарства

С. М. Толстенко

Програма та робоча програма
навчальної дисципліни
«Релігієзнавство»

(для студентів 1 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напрямку підготовки
**6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування»**

Харків ХНАМГ 2009

Програма та робоча програма навчальної дисципліни “Релігієзнавство” для студентів 1 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва: уклад.: С. М. Толстенко;. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 16 с.

Укладач: С.М. Толстенко

Рецензент: проф. В.В. Будко

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології, протокол № 1 від 29.08.2009 р.

Зміст

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	7
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни «Релігієзнавство»	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання) ..	9
2.2. Зміст дисципліни.....	10
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	10
2.3.1. План лекційного курсу.....	11
2.3.2. План практичних занять (денне навчання).....	11
2.3.3. Лабораторні роботи (денне навчання)	11
2.3.4. Індивідуальні завдання	11
2.4. Самостійна навчальна робота студента.....	11
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	12
2.6. Інформаційно-методичне забезпечення	15

ВСТУП

Курс “*Релігієзнавство*” дозволяє вивчити причини виникнення та існування релігій, їх елементи, структуру, вірування і культ, типологію світових релігій, національних релігій, нетрадиційних релігій. Дізнатися про міжнародні релігійні організації та їхню участь в екуменічному, миротворчому, екологічному русі, про особливості впливу релігії на різні сфери духовної культури. Знайомить з релігійною ситуацією в Україні, роллю релігійного фактору в національній розбудові, студенти повинні будуть виробити власну позицію у ставленні до релігії як елементу духовної культури.

ГСВО ОКХ бакалавра напряму і підготовки 0708 «Екологія» затверджено наказом МОН № 87 від 15.06. 04 р. (з 2006 р. напрям підготовки 6.04106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування)

ГСВО ОПП підготовки бакалавра напрямку підготовки 0708 «Екологія» затверджено наказом МОН № 487 від 15.06.04р. (з 2006р. напрям підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування)

СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра заочної форми навчання напрямку 0708 «Екологія», спеціальності 6.070800 «Екологія та охорона навколишнього середовища» 2006р.

Програма ухвалена: кафедрою філософії та політології, протокол № 1 від 29 серпня 2009 р. Вченою радою факультету ЕОМ; погоджено випусковою кафедрою інженерної екології міст.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. **Мета та завдання вивчення дисципліни:** забезпечити науково методологічний рівень з релігієзнавства при підготовці спеціалістів згідно вимогам міністерства освіти України і державним нормативним актам, опанування студентами методів професіонального дослідження, формування розуміння сутності релігійних течій та проблем сучасного релігійного життя.

1.1.2. **Предмет вивчення дисципліни:** релігія як соціальне явище та її прояви у різноманітних суспільних сферах, історія виникнення та розвитку релігії, найбільш загальні закони і форми релігійного життя.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Культурологія. Історія України	Філософія, Політологія, Соціологія.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Дисципліна **Релігієзнавство (ЗН-1/36)**

Модуль 1. Релігієзнавство.

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Еволюція та типи релігій

- 1.1.1. Походження релігій як суспільного явища.
- 1.1.2. Структура та функції релігій.
- 1.1.3. Класифікації релігій.

ЗМ 1.2. Локальні релігії. Світові релігії.

- 1.2.1. Ранні релігійні форми.
- 1.2.1. Національні релігії.
- 1.2.2. Світові релігії.

ЗМ 1.3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.

- 1.3.1. Напрями світових релігій.
- 1.3.2. Орієнталістські, неоязицькі, саєнтологічні релігії.
- 1.3.3. Неохристиянські, сатанізм, езотеричні, містичні релігійні течії.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально- побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська)
Репродуктивний рівень. <i>Вміння:</i> дає повні, вичерпні відповіді на програмні запитання; вміє користуватися довідковою літературою. <i>Знання:</i> має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни; засвоїв основні релігійні концепції; знає системну теорію релігієзнавства.	Соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.
Алгоритмічний рівень. <i>Вміння:</i> вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою; використовувати довідникову літературу; застосовуючи типові методи філософського дослідження, визначити характеристики науково-філософської реальності. <i>Знання:</i> знає особливості філософських підходів до аналізу релігійного життя, структуру та напрямки розвитку релігійних вірувань сучасного суспільства, характеристики та функції основних релігійних течій.	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.
Евристичний рівень. <i>Вміння:</i> демонструє навички творчого мислення, на основі аналізу результатів філософських досягнень щодо релігієзнавства, літератури про релігійні ідеї, визначає їх структуру та характеристики розвитку релігійного життя; вміє визначати стан і дієздатність систем осягнення дійсності. <i>Знання:</i> знає специфіку філософського підходу до аналізу релігійного життя; критерії класифікації та ознаки релігійних вірувань та наукового пізнання релігійного життя; володіє технологією філософського дослідження релігійних вчень.	Виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова сфери діяльності.	Організаційна, управлінська, виконавська функції.

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Калінін Ю. А., Харьковщенко Е.А. Релігієзнавство. – К.: Наукова думка, 1998. Калінін Ю.А., Лубський В.І. Релігієзнавство /Курс лекцій. – К., ВПОЛ, 1996.
2. Кулаков А.Е. Религии мира – М.: АСТ, 1997.
3. Основы религиоведения. /Под ред. Яблокова И.Н.- М.: Высшая школа, 1998.
4. Радугин А.А. Введение в религиоведение: теория, история и современные религии: Курс лекций. – М.: Центр, 2000.
5. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М.: Политиздат, 1986.
6. Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – К., 2007.
7. Философия (философия, религиоведение, логика, этика и эстетика) Кредитно-модульный курс: Учебное пособие (для студентов 1-3 курсов всех форм обучения и специальностей академии). Авт.: Будко В.В., Пилипко Е.В., Садовников О.К., Фатеев Ю.А. – Харьков: ХНАГХ, 2008.
8. Тихонравов Ю. В. Религии мира. — М.: Амрита-Русь, 2006.
9. Лобовик Б. А. Религия как социальное явление. — К.: Вища школа, 2004.
10. Танчер В. К. Религия и современный мир. — К.: Наукова думка 2007.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни «Релігієзнавство»

Мета та завдання вивчення дисципліни: забезпечити науково методологічний рівень з релігієзнавства при підготовці спеціалістів згідно вимогам міністерства освіти України і державним нормативним актам, опанування студентами методів професіонального дослідження, формування розуміння сутності релігійних течій та проблем сучасного релігійного життя.

Предмет вивчення дисципліни: релігія як соціальне явище та її прояви у різноманітних суспільних сферах, історія виникнення та розвитку релігії, найбільш загальні закони і форми релігійного життя.

Дисципліна Релігієзнавство (ЗН-1\36)

Зміст:

Змістові модулі (ЗМ)

ЗМ 1. Еволюція та типи релігій.

ЗМ 2. Локальні релігії. Світові релігії.

ЗМ 3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.

Аннотация программы учебной дисциплины Религиоведение

Цель и задачи изучения дисциплины: обеспечить научно методологический уровень религиоведения при подготовке специалистов согласно требованиям министерства образования Украины и государственным нормативным актам, овладение студентами методов профессионального исследования, формирование понимания сущности религиозных течений и проблем современной религиозной жизни.

Предмет изучения дисциплины: религия как социальное явление и ее проявления в разнообразных общественных сферах, история возникновения и развития религии, наиболее общие законы и формы религиозной жизни.

Дисциплина Религиоведение (ЗН-1\36)

Содержание:

Содержательные модули (СМ):

СМ 1. Эволюция и типы религий.

СМ 2. Локальные религии. Мировые религии.

СМ 3. Религиозные конфессии и направления современной Украины.

Annotation of the program of educational discipline Philosophy

Purpose and task of study of discipline: to provide the level of researches at preparation of specialists, transformation them in proof persuasions and reasons of conduct, to provide scientifically a methodological level from at preparation of specialists in obedience to the requirements of department of education of Ukraine and state normative acts, capture, forming of understanding of essence of religious flows and problems of modern religious life, the students of methods of professional research.

Article of study of discipline: world as integrity and relation and place of man in the world, history of origin and development of religion, most general acts and forms of ethics and aesthetically beautiful cognition, mastering and alteration of public life on the laws of beauty, basic forms and laws of correct thought.

Discipline is Epistemology (ЗН-1\36)

Content:

Semantic modules (SM)

SM 1. Evolution and modification of religious.

SM 2. Locals and worlds religious.

SM 3. Religious situations of Ukraine.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 1 Модулів – 1 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 36	Напряму: 0708 «Екологія», 6.040106 " Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування " Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни - Нормативна Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й Лекції – 2 год. Практичні – 0 год. Самостійна робота – 34 год. Вид підсумкового контролю: 2 семестр - залік

Структура робочої програми навчальної дисципліни

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит / годин	Семестр(и)	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР	РГР		
0708 «Екологія», 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» (зн)	1\36	4	2	2	-	-	34	10	-	-	-	4

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Зміст дисципліни

Дисципліна   **Релігієзнавство (ЗН-1\36)**

ЗМ 1.1. Релігієзнавство

Походження релігій як суспільного явища. Структура та функції релігій.
Класифікації релігій. Первісні релігії: Анімізм, Фетишизм. Тотемізм, Магія.

ЗМ. 1.2. Локальні релігії. Світові релігії.

Національні релігії: ранні та пізні. Давньослов'янська релігія, ведизм,
давньогрецька релігія, конфуціанство, даосизм, індуїзм, іудаїзм,
зороастризм. Світові: буддизм, християнство, іслам.

ЗМ. 1.3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.

Напрями світових релігій, орієнталісткі, неоязицькі, саєнтологічні,
неохристиянські, сатанізм, езотеричні, містичні.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин			
Релігієзнавство	1\36	ЗН	ЗН	ЗН
		2	-	34
Модуль 1. Релігієзнавство	1\36	2	-	34
ЗМ. 1. Еволюція та типи релігій.	0,25/9	0,5	-	8,5
ЗМ. 2. Локальні релігії. Світові релігії.	0,25/9	0,5	-	8,5
ЗМ. 3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.	0,5/18	1	-	17

2.3.1. План лекційного курсу

Зміст	
	ЗН
Модуль 1. Релігієзнавство	2
ЗМ. 1. Еволюція та типи релігій.	0,5
ЗМ. 2. Локальні релігії. Світові релігії	0,5
ЗМ. 3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.	1
Усього:	2

2.3.2. План практичних занять

Не передбачені

2.3.3. Лабораторні роботи

Не передбачені.

2.3.4. Індивідуальні завдання

2.4. Самостійна навчальна робота студента.

Найменування змістових модулів, що виносяться для самостійної роботи	Літературні джерела		Форма звіту
	Заочна		Денне навчання
Модуль 1. Релігієзнавство	34		
ЗМ. 1. Еволюція та типи релігій.	8,5	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	Конспект, словник категорій, опитування, тестування
ЗМ. 2. Локальні релігії. Світові релігії	8,5	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	Конспект, словник категорій, опитування, тестування
ЗМ. 3. Релігійні конфесії та напрями сучасної України.	17	1,4,5,6,7,9,	Конспект, словник категорій, опитування, тестування
Усього	34		

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

№ п/п	Контрольні заходи	Обов'язкові або заохочувальні	Максимальна кількість балів за один контрольний захід
1.	Лекційний контроль	Обов'язково	5
2.	Аудиторне тестування	Обов'язково	5
3.	Робота на практичному занятті: - Відповіді на питання, що винесено для розгляду на занятті; - активна участь в обговорюванні питань; - вміння приймати участь в дискусії, аргументувати власну точку зору, використовувати знання, що містяться за межами підручника та лекційного матеріалу.	Обов'язково	10
4.	Поточна контрольна робота	Обов'язково	5
5.	Модульна контрольна робота	Обов'язково	40
6.	Підготовка та обов'язковий захист головних положень реферату в аудиторії Один реферат за семестр.	За бажанням, при взаємодії з викладачем.	10
7.	Виконання домашніх завдань: відповіді на проблемно-пошукові завдання; конспектування першоджерел.	За бажанням, при взаємодії з викладачем.	5
8.	Підготовка та обговорення есе (1-2) сторінки. Одне есе за семестр	За бажанням, при взаємодії з викладачем.	10
9.	Наукова робота в СНО.	За бажанням, при взаємодії з викладачем.	40

Контроль систематичного виконання самостійної роботи.

Оцінювання проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

4) вирішення завдань, що було винесено для самостійного опрацювання, і завдань, що винесено на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації і робити висновки.

Самостійна робота студентів контролюється протягом усього семестру.

При оцінюванні самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності виконання завдань (згідно з графіком навчального процесу).

Контроль засвоєння матеріалу змістових модулів здійснюється згідно календарного плану занять. Контроль рівня знань може відбуватися у вигляді тестування або контрольної роботи, за матеріалами відповідних змістових модулів. Контрольні заходи спрямовані на опанування студентом матеріалу, що передбачався для вивчення.

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Виконання контрольної роботи	
	60
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 (залік)	
Тестування	40
Всього за модулем 1	100%

Підсумковий контроль (залік) здійснюється у формі письмових відповідей на питання, що винесено на залік або ж у формі тестування в час, передбачений розкладом занять.

Критерії оцінювання знань з курсу та модуля «Релігієзнавство»

Параметри	Відмітка відповіді				
	Зараховано відмінно А	Зараховано дуже добре, добре В, С	Зараховано задовільно, достатньо D, E	Незара- ховано незадо- вільно F	Незарахо- вано FX
Володіння понятійним апаратом та категоріями	Основні поняття і категорії засвоєні	Поняття засвоєні, але в деяких випадках неточно	Поняття та категорії засвоєні неточно	Основні поняття і категорії не освоєні	Основні поняття і категорії не освоєні
Знання науково фактичного матеріалу	Вільне володіння необхідним науковим матеріалом	У викладі матеріалу визначаються неточності	У викладі матеріалу визначаються неточності і не беруться необхідні фактичні дані	Неволодіння фактичним матеріалом	Неволодіння фактичним матеріалом
Вміння проводити аналіз і узагальнення	Самостійно проводиться науковий аналіз фактичного матеріалу	Самостійне проведення наукового аналізу фактичного матеріалу, але допускаються неточності і непослідовність	Переказ навчального матеріалу з елементами аналізу	Переказ навчальног о матеріалу без проведення аналізу	Переказ навчального матеріалу без проведення аналізу з неточностями
Знання учбової літератури курсу	Вільне володіння матеріалами підручника та знання основної літератури	Володіння матеріалами підручника та знання основної літератури	Знання матеріалів підручника та знання основної літератури	Знання матеріалів підручника, але незнання основної літератури	Незнання матеріалів підручника незнання основної літератури
Повнота володіння матеріалами курсу	Вільне володіння матеріалами курсу, відповіді на всі питання	Вільне володіння матеріалами курсу недовіки в обґрунтованості відповідей	Володіння матеріалами курсу недовіки в обґрунтова- ності відповідей	Слабке володіння матеріалами курсу немає обґрунто- ваних відповідей	Неволодіння матеріалами курсу, відсутність обґрунтованих відповідей
Оцінювання тестових завдань	Відповіді на всі запитання вірні	Вірні відповіді на запитання до 80%	Вірні відповіді на запитання до 60%	Вірні відповіді на запитання до 50 %	Відповіді на питання менш 50%

2.6. Інформаційно-методичне забезпечення

Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	ЗМ, де застосовується
1. Калінін Ю.А., Харьковщенко Е.А. Релігієзнавство. – К.: Наукова думка, 1998. Калінін Ю.А., Лубський В.І. Релігієзнавство /Курс лекцій. – К., ВІПОЛ, 1996.	ЗМ 1, ЗМ 2; ЗМ 3
2. Кулаков А.Е. Религии мира – М.: АСТ, 1997.	ЗМ 1, ЗМ 2; ЗМ 3
3. Основы религиоведения. /Под ред. Яблокова И.Н.- М.: Высшая школа, 1998.	ЗМ 1, ЗМ 2; ЗМ 3
4. Радугин А.А. Введение в религиоведение: теория, история и современные религии: Курс лекций. – М.: Центр, 2000.	ЗМ 1, ЗМ 2; ЗМ 3
5. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М.: Политиздат, 1986.	ЗМ 1, ЗМ 2; ЗМ 3
6. Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – К., 2007.	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3
7. Философия (философия, религиоведение, логика, этика и эстетика) Кредитно-модульный курс: Учебное пособие (для студентов 1-3 курсов всех форм обучения и специальностей академии). Авт.: Будко В.В., Пилипко Е.В., Садовников О.К., Фатеев Ю.А. – Харьков: ХНАГХ, 2008.	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3
8. Тихонравов Ю. В. Религии мира. — М.,: Амрита-Русь, 2006.	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3
9. Лобовик Б. А. Религия как социальное явление. — К.: Вища школа, 2004.	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3
10. Танчер В. К. Религия и современный мир. — К.: Наукова думка 2007.	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3
Цифровий репозитарій ХНАМГ www.ksame.kharkov.ua	Усі теми

Навчальне видання

Толстенко Сергій Миколайович

Програма та робоча програма навчальної дисципліни **«Релігієзнавство»**
(для студентів 1 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напряму підготовки 6.040106 Екологія, охорона навколишнього
середовища та збалансоване природокористування)

План 2009, поз. 406 Р

Підп. до друку 14.04.2010 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60х84 1/16

Ум. друк. арк. 0,7

Зам. № 5924

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001